

La qüestió

«No» a les militàncies del PSOE i per la no a

Ve/s militants del PSOE pel no. Narcís Serra ha arribat a afirmar que el no era «tornar al gasogen».

DEL SÍ AL NO, PASSANT PER L'ABSTENCIÓ

OTAN: Diari de campanya

Es veritat que qualsevol campanya electoral que pretengui ser important ha de tenir un component fet d'amenaques, de falses promeses, d'afirmacions demagògiques, d'exageracions, d'acusacions ridícules i fins i tot de disbarats. Però des del 1977 potser mai no s'havien sentit a dir coses tan gruixudes com en aquesta darrera campanya. Des de José Antonio Segurado (CP), que parlava d'una «mascarada», fins al «doble joc» d'Espanya que denúncia el ministre Carlos Solchaga si guanya el no, s'ha dit de tot i més.

Tanmateix, molta gent creu que el disbarat més gran anà a càrrec del ministre Narcís Serra, el qual assegurà que sortir de l'OTAN significaria «tornar als anys del gasogen». El neguit dels atlantistes es reflectí en nombrosos episodis com aquest. Només cal recordar el ja cèlebre xoc verbal entre Joaquín Leguina (PSOE) i Gerardo Iglesias (PCE), en el qual el primer digué a l'altre, davant els micròfons oberts de la SER, que el volia «esclafar dialècticament» i no el deixà enraonar. L'endemà mateix, el president de la Federació Socialista Madrilenya, José Acosta, justificà l'agressiva actitud de Leguina dient que els socialistes estan tips de fer de «llops

Unes setmanes entretingudes han tingut els ciutadans amb la campanya del referèndum de l'OTAN, que ha servit, almenys, per a revelar comportaments i actituds impensables mesos abans.

Josep M. Sanmartí (Madrid)

bons» i de ser encaçats per les «ovelles dolentes».

Incidents com aquest no permeten, però, imaginar una campanya violenta. Que se sàpiga, només a Sevilla i a Jaén acabaren algunes discussions a plantofades i fins i tot alguna ganivetada entre abrandats partidaris del sí i del no. També dilluns, a la matinada, alguns escamots de l'extrema dreta van agredir un grup de pacifistes a València. Guillermo galeote (PSOE) presentà una denúncia contra escamots d'incontrolats, que, segons ell, rebentaven mítings del PSOE i destruïen propaganda electoral a favor del sí.

En canvi, sí que hi hagué no pocs puntellons subterranis. El Palau dels esports de Madrid, per exemple, fou

refusat a la Coordinadora Estatal d'Organitzacions Pacifistes per celebrar-hi un acte a favor de la pau, per raons d'obres i de calendari, calendari i obres que no impediren que fos cedit sense problemes perquè Felipe González hi tanqués la seva campanya a favor de l'OTAN. D'igual manera, el real Madrid es desdigué d'un contracte amb la Comissió Pro-Llibertat d'Expressió per deixar el seu Pavelló dels Esports als Pacifistes, i hi hagué pressions? Els perjudicats asseguraren que, en privat, el president Ramón Mendoza denuncià trucades de la CP, el PSOE i «d'altres instàncies». i, El motiu per trencar el contracte? Molt senzill: a última hora la direcció madridista s'adonà que es tractava d'un acte polític. Un altre cas: Juan Barranco, alcalde de Madrid, anuncià que votaria que sí, «tal com hauria fet el meu antecessor Enrique Tierno». Tothom sap que Enrique Tierno s'havia manifestat en contra de la permanència en l'OTAN.

Alguns alcaldes socialistes es mostren particularment zelosos amb la campanya. Josep Sanchis i Micó, de Benetússer, poble situat tocant València, per exemple, envià a tots els seus veïns una carta demanant el sí i acompanyada per una fotocòpia del seu

DNI. D'altres tingueren problemes per fer propaganda del no des dels ajuntaments, inclòs un grup d'alcaldes del PSC-PSOE, que desobeï les ordres de la seva executiva.

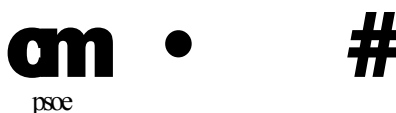
Tots barrejats, i tots dividits

La campanya ha acabat descol·locant tothom i la confusió ha anat creixent a mesura que passaven els dies, segons han reconegut gent tan important com Felipe González o José María Calvino. La desesperació dels experts en sondeigs i en campanyes electorals era ben palesa. En el no es barrejaven l'extrema dreta, com el general Iniesta Cano o *El Alcàzar* i l'extrema esquerra, tot ben esbombat i mesclat des de TVE. Els primers sostenien un vot de càstig al govern socialista, mentre que els segons aduïen, desesperadament, la seva coherència antiatlantista de sempre. Els feixistes del Cedade feien la guerra pel seu compte i demanaven un no a la pau i a l'OTAN.

En el sí hi havia, també, de tot: des d'empresaris de Coalició Popular purs i durs, com Luis Olarra, fins a esquerranots públics com Fernando Claudín. Els uns defensaven amb el sí l'atlantisme, però estaven en contra del govern; els altres defensaven el govern, però estaven en contra de l'OTAN, i els altres defensaven el govern i l'OTAN alhora. Els partits polítics, els sindicats les associacions de tota mena, les famílies, les comunitats de veïns, els clubs esportius, les tertúlies tradicionals, els centres d'ensenyament, les fàbriques, l'administració, les cases de barrets, etc..., tot es dividí, i resultà quasi impossible establir grups més o menys homogenis per edats, per ideologies per territoris, pel color de la pell o del cabell, per estrats socials o econòmics. Els únics que feren una impressió clara d'unitat van ser el govern central (en aquesta fase, no en les anteriors) i els comunistes, cosa que no els privà de les seves picaralles habituals.

Al final, l'ala abstencionista ha resultat la més caòtica, malgrat la tossuderia de la cúpula de CP a mantenir la consigna de no votar. Manuel Fraga ja va dir al començament que «el seu cos li demanava votar que no», és a dir castigar el govern, de manera que no és estrany que els simpatitzants de la Coalició es dividissin entre els sí i els no. L'executiva aliancista, esparverada pel seu enorme error estratègic, acabà sol·licitant més o menys veladament que en cas d'anar al col·legi electoral es votés que sí, però que mi-

llor encara era no anar-hi. De fet, tothom creia que l'afer del referèndum petaria entre els rengles socialistes, però sembla que és la CP qui se l'ha carregada i qui ha tingut (i segurament tindrà) més problemes interns per aquesta causa. La fulminant dimissió de la seva diputada Maria Victoria Fernández Espana, la desautorització d'Herrero de Minón per Manuel Fraga, el 28 de febrer, davant del ple del congrés de diputats, les tensions al si de la comissió executiva d'AP, les dures pressions rebudes per Fraga per totes bandes, demostren la delicada situació en què ha quedat la coalició, malgrat el resultat del referèndum.

REFERENDUM

En el Referendum del (tia 12 de Marxo, sobre la permanència de Esparia, en la Alianza Atlántica

YO TAMBIEN VOTARÉ SI

Confio que Vd.,

EN INTERES DE ESPANA,

hacia lo mismo que yo, y

TAMBIEN VOTE SI

Este ea un Referendum para

pensar con la cabeza y VOTAR SI

Sinceramente

Alguns alcaldes, com Sanchis Micó, a Benetússer (l'Horta), han protagonitzat unes campanyes molt peculiars.

Per acabar-ho d'adobar, als conservadors, no se'ls ha acudit res més que posar en dubte la netedat de l'escrutini; es quedaren sols enmig de la desaprovació parlamentària i de la indignació general, que creu que l'Estat espanyol ja no és una república bananera. I posats a delirar, demanaren oficialment que el Ministeri de l'Interior no informés al llarg del dia 12 sobre els índexs de participació. Tothom es pensava que qui esclataria seria el PSOE i resulta que el CP va i li fa el favor d'unir-lo (allò que tenen millor les bases socialistes és la dialèctica esquerra-dreta), de donar-li una coartada i, de passada, autodesacreditar-se. No es pot demanar més.

Intel·lectuals, bisbes i banquers

Un dels col·lectius que s'ha partit amb més furor ha estat el dels intel·

lectuals. El món de les lletres, les ciències i les arts es decantà el 28-0 entusiàsticament a favor del PSOE, però durant tres o quatre setmanes han sostingut incomptables i aspres polèmiques entre partidaris i contraris a quedar-se a l'OTAN. Els pocs abstencionistes assenyalats no són d'AP, sinó passotes de tota la vida.

Un primer manifest de cinquanta intel·lectuals a favor del «sí, però...» fou contestat immediatament per un altre de cent cinquanta dient que «No, de cap manera», i a partir d'aquest moment cada intel·lectual tingué el seu manifest, la seva discussió amb algun altre de la vorera del davant, en un ateneu o en un estudi de ràdio o televisió, com també el seu article pontificador en algun diari d'abast estatal o regional.

Alguns intel·lectuals valencians feren un recorregut original. És el cas de Juan Gil Albert, anunciat per a participar en un acte anti-OTAN i aparegut l'endemà en les llistes de signants del sí. Joan Monleon, del grup els Pavesos, afirmava que votaria sí «per estar més prop d'Hollywood», i multitud de cantants participaven en la campanya del no.

La guerra de comunicats signats pels col·lectius més diversos (professors, directius d'empreses, fiscals, associacions de consumidors...) fou una derivació d'aquests enfrontaments interns. La polèmica (i la confusió) ha impregnat tota la vida pública i privada dels espanyols, fins al punt que les dues grans jornades futbolístiques de la campanya (els dies 5 i 8) foren comentades pels periodistes esportius en els termes característics de la campanya.

Més curiós fou el cas de l'església catòlica. En plena campanya, en plena polèmica, tragueren un document sobre la pau i el desarmament... on no parlaven de l'OTAN. Per a la Conferència Episcopal, resulta que és poc seriós parlar de l'OTAN quan s'hi juguen coses tan importants. La pau s'ha de guanyar a les llars, a les escoles, a les ciutats, als centres de treball, al món sencer, però l'OTAN sembla que no hi tingui res a veure. L'olímpica fugida d'estudi de la conferència episcopal contrasta, no cal dir-ho, amb la contundència amb què s'han manifestat en ocasions anteriors, posem per cas arran de les lleis del divorci o de l'avortament.

Potser, l'exemple més grat de coherència i de cohesió, l'han donat, una altra vegada, els banquers. Els presidents dels vuit bancs més importants d'Espanya feren una nota oficial abo-

nant el sí i, de passada, posant verd el govern socialista, això sí, molt finament. Atenció a aquest gest de ia dreta econòmica, que deixa molt mal col·locada la dreta política, és a dir la CP, sis mesos abans de les eleccions generals. És cert que José Maria Cuevas, president de la patronal, es desmarcà en part d'aquesta desautorització i puntualitzà que sortir de l'OTAN tampoc no seria cap desgràcia, si bé uns dies abans, en un dinar amb empresaris de l'APD i el ministre Carlos Solchaga, tothom es pronuncià pel sí i per criticar el govern socialista. Almenys aquell dia José Maria Cuevas seguí el corrent. CP acusà el colp i tornà la pilota als banquers, acusant-los de fomentar, així, el no per reacció i de cedir a les pressions des del poder.

La creu de les enquestes

La creu dels socialistes durant aquestes setmanes han estat les enquestes. Amb una monotonia desesperant per als atlantistes, els sondeigs han anat indicant una preferència generalitzada pel no a l'OTAN. Solament el CIS s'ha solidaritzat amb les preocupacions governamentals i l'ha encoratjat, fent-li xifres que demostraven que hi havia més sí que no pas no. Al començament de la campanya els portaveus socialistes sostenien que hi havia un empat. Quan es veié que no, digueren que no calia fer cas a les enquestes, i durant els últims dies, vorejant la desesperació, deien que els pronòstics eren reversibles i que alguns elements, «sobretot, l'índex d'indecisos i el de participació», permetien ser, fins i tot, optimistes.

Les enquestes publicades el dia sis de març per diversos mitjans, amb majoria unànime de vots negatius, fou un colp especialment dur per als pro-atlantistes, que no dissimularen més la preocupació i el neguit. Al mateix temps, els pronòstics tranquil·litzen la campanya dels contraris a l'OTAN: només calia conservar les posicions per guanyar. Tota campanya electoral conté una bona guerra d'enquestes, però aquesta vegada no n'hi ha hagut. Els sondeigs han somrigut sistemàticament als partidaris del no, del no a l'OTAN i del no al govern socialista, si bé la diferència amb els sí s'ha anat reduint gradualment.

Ja hi hagué un primer avís el dia 15, quan periodistes parlamentaris es decidiren majoritàriament pel no (votació secreta i escrutini net), en un dinar amb Eduard Martín Toval. Per sort, en una altra votació feta a la COPE,

La dreta econòmica, dirigida per J. Maria Cuevas, desautoritzà AP amb el seu sí.

tres de cinc humoristes famosos votaren que sí a l'OTAN, un que no i l'altre en blanc, un a un.

Aquesta tensió emmetzinà no poc la campanya. Els socialistes endegaren damunt l'opinió pública un veritable corró, corró fet essencialment d'advertències tremendistes i de por. L'argument inicial del sí «en interès d'Espanya» s'anà afilant al llarg de la campanya fins a esdevenir un veritable ganivet al coll de l'electorat. A partir d'ara, qualsevol ensopegada internacional de l'Estat espanyol, qualsevol futur contratemps comercial, serà penjat als antiatlantistes. El «patriotisme» exigeix el sí. O com deia el «butanito» José María García, «cal votar el sí per no acabar arrenglerats amb països com Zàmbia». Aquest ha

estat un altre escàndol de la campanya: fora d'hora i qüestionari abonat el sí per TVE. Tanta barra deixà estorcat fins i tot J. M. Calvino. És clar que al costat de les amenaces hi havia els regals governamentals: una baixada del preu de la gasolina i de les retencions del preu de l'IRPF.

La polèmica traspasa les fronteres i tant els atlantistes com els pacifistes mobilitzaren dotzenes de personalitats estrangeres a favor de les posicions respectives. Ves per on, al capdavant els més discrets foren els americans, i els més clars a favor d'un Estat espanyol dins l'Aliança, els alemanys. No es pot perdre de vista el primer ministre holandès, que, des de Lisboa, demanà clar i castellà un sí dels espanyols a l'OTAN.

L'església sorprengué amb el seu document.